

VALERII CORDI

DE

EXTRACTIONE,

UT VOCANT,

PVRGANTIVM MEDICAMENTORVM,
ET

OLEORVM DISTILLATIONE;

in genere primum; deinde privatim de Oleo à Chalcantbo duplici, uno austero (vel acido) altero dulci;

*Libellus tripartitus, à CONRADO GESNERO
primum publicatus, & VAL. CORDI
Annotationibus in Dioscoridem ab eodem an-
nexus.*

PARS PRIMA.

De Extractione. Cap. 1.

EXTRAHITUR ex medicamentis So-
lutivis ipsa qualitas purgans eque ac
Olea, sed diversa ratione. Olea pro-
pter aëriam substantiam ascendunt in di-
stillatione: Solutiva vero facultas, quo-
niam terrestri corpori inseparabiliter in-
hæret, non ascendit, sed in fundo relin-
quitur, excepto uno atque altero, flore
videlicet Pruni silvestris & Persici, quo-
rum a quæ distillatæ alvum subducunt, &

Q7 hoc

hoc quia flores hanc vim obtinent. nam
 hi melius à Sole excoquantur, & subti-
 liores vires, quæ facile resolvuntur in
 vaporem, acquirunt. Sed quæ proprie so-
 lutiva vocantur, ut sunt radices, aut radicum
 liquores, aut succi, aut cortices, aut
 semina, omnibus inest tenaciter inherens
 & viscosa qualitas: Ideoque eorum solu-
 tiva vis non potest ascendere in distilla-
 tione, sed manet in substantia decoctio-
 nis, ex ea evaporante quicquid est aqueum.
 Excogitata autem hæc est extractio pro
 delicatis & nauseabundis, ut qui magnam
 solutivi dosim non ferunt.

Ellebori nigri extractio. Cap. 11.

- R E C I P E rad. Ellebori nigri recent. li-
 bras iiij. laventur, dum sunt sacco prædi-
 ctæ: deinde incide minutim, ac superin-
 funde sequentis decoctionis colaturam.
- * Succij Buglossi, Borag. ana ℥ij. Succij de-
 parentur, & colentur diligentissime, ut
 auri claritatem acquirant, & reponantur
 ad tempus conveniens.
- * Deinde ℞. rad. Fœniculi, Cichoreæ,
 Asparagi, Petroselini, ana unc. iiij. Eruct.
 Iuiubarum, Sebesten ana ℥ij. Semina
- * Melonum, Cucumeris, Cucurbitæ, Cu-
 trulli, ana ℥β. decoquantur secundum ar-
 tem in aquæ ℥xij. Colaturæ infunde præ-
 dictas

EXTRACTIONIBUS. 373

dictas ℥ iiii. succorum: deinde sine ebullire paululum ad ignem. Postea incisas & contusas radices Ellebori in iice, & coque lento igne paulatim, usque dum radices emineant: deinde exprime rursum per filtrum. Colaturam coque ad Mellis crassitudinem, clementi igne; adhibita assidua cura, ne aduratur. Postea reponere, & utere, faciendo periculum in dosi, à scrup. semisse, usque ad scrup. unum.

P. C. SCHOL.

Sebesten ana ℥ ij.] Cum Gesneri editio ana ℥ ij. legat, ego ex industria (si pondere metiendi sunt hi fructus) ex drachmii uncias feci, & legendas esse puto. alioquin cuiusque uncia una ad minus sumi debet. Cumque semina frigida ponderibus caverent, ego cuiusque ℥ β. adscripsi. Si cui vero hac non placuerint, illi, ut suo more loca hac restituat, permittitur.

Extractio Rhabarbari. Cap. 111.

RHABARB. electi ℥ j. minutim incidatur, & grosso modo teratur: postea affunde succi depurati Boraginis, Buglossi, ana ℥ ij. maceretur per horas xxiiij. deinde coque ad lentissimum ignem, usquequo extra emineat Rhabarbarum. Exprime postea fortiter, & expressam decoctionem per laneum colatorium trans mitte &
ex

376 VALERII CORDI DE ARTIF.
exprime, ut substantia in colatorio ma-
neat: colaturam coque ad mellis spissitu-
dinem, adiectis Zachari unciis ii. Qui-
dam in balneo Mariæ ad spissitudinem
coquunt, ne aduratur; quod melius est,
quemadmodū etiam in duplici vase. Pur-
gando deglutendum cum gutta olei Cin-
namomi, aut Anisi mixtum, & azy-
mo involutum; faciendo in dosi periculum à
scrup. j. usque ad scrup. ij. Quidam, quia
Rhabarbara per se non valde purgant,
acuunt totam extractionem cum modico
Diacridii optimi, quod nihil nocet.

*De Extractione è Massis Cata-
potiorum. Cap. 1111.*

CUM virtutem solutivam ex massis pi-
lularum extracturus es, necesse est, ut prius
diligenter dispensata sit massa, sumpta
Aloë purissima, & aliis medicamentis ele-
ctis. Deinde recipe quæcumque volueris
massam, & concide in minutas partes; ac
macera per octiduum in aqua pluviali,
succorum Boraginis, Fœniculi ana q. s.
Coque deinde in vitreo duplici vase per
integrum diem: deinde exprime per la-
neum pannum mundissimum, qui nullos
pilos emittat; & iterum in balneo vel in
duplici vase ad iustam spissitudinem dili-
genter coquito, & forma pilulas minutas.
da

da scrup. ii. aut circiter unum. Hoc modo extracta massa est purissima, tenera, & facile in manu liquefcit. Porro reliquorum purgantium medicamentorum vires similiter exprimi possunt. Sed animadvertendum, quod semper sint admiscenda in decoctione lenientes & lubrici succi, quales prædicti sunt: & melius multo est, ut omnia in duplici vase coquantur.

Aloë quomodo optime lavetur.

Cap. v.

ALOEN optimam, fulvam, pellucidam, facile in manu liquefcientem, confringe in partes minutas, & pone in patinam vitream, mundam: & infunde desuper sufficientem quantitatem aque pluvialis: dissolve in duplici vase omnino, & permitte denuo refrigerari. postea aufer innatantes, si qui sunt, pilos; & sensim quod est liquidissimum ad spissitudinem in duplici vase coque. Quod vero in fundo vasis est crassiusculum, in alios usus fervetur.

PARS SECUNDA.

De Distillatione Oleorum. Cap. i.

QUONIAM Aromata quædam, & omnium umbelli ferarum herbarum semi-

semina fere constant magna ex parte, ca-
 lida, tenui & aëria substantia: ideo necesse
 est, ut aliquid de oleaginosa substãtia ha-
 beant. Nam talem habet mixturam prop-
 modum omne oleum. At cum oleum &
 pinguedo, quæ in simplicibus medica-
 mentis continentur, duplex sit, quæ-
 dam monenda sunt. Naturæ periti, duplex
 invenerunt oleum in simplicibus medi-
 camentis: unum terrestre, crassum & vi-
 scosum, & totaliter suo corpori, in quo
 est, commixtum: quale est oleum Nucum,
 Amygdalarum, Baccarum Lauri, Semi-
 num Lini, Hyoscyami, Sinapi, Papaveris,
 & omnia similia, quæ in fructuum aut se-
 minum nucleis continentur. Hæc autem,
 omnia propter totalem cum substantia
 cui insunt, commixtionem inseparabilia
 sunt, nec ullo modo per distillationem
 elici possunt: quare vi exprimenda sunt è
 substantia. Alterum tenue, aëriumque est,
 & separabiliter suo corpori inheret: &
 hoc est segregabile. Ascendit enim facile
 in distillatione, nec difficulter à suo, cui
 inest, corpore decedit. Tale autè est quod
 cõtinetur in aromatibus, Carpobalsamo,
 Cardamomo, Pipere nigro, Cubebis, Cin-
 namomo, Garyophyllis, Macere, Nu-
 ce moschata, Ligno Aloës. Item quod
 continetur in seminibus umbellifera-
 rum herbarum: quales sunt Ligusticum,

Ange.

Angelica, Angelica minor, Libanotis nigra, Magilstrantia, Pastinaca, Caros, Cuminum, Ammi, quod appellant Amomum: item Apium, Petroselinum, Gingidium, Pimpinella, Anisum, Feniculum, Anethum, &c. Eliciuntur autem hæc olea per distillationem in arena, ita ut tusa aromata aut semina iniiciantur in cucurbitam vitream luto intestam optime: una autem vice ad ℞ ij. iniiciantur, & sint trita secundum capacitatem cucurbitæ: infundatur deinde ad vj. lib. aquæ clarissimæ, ac misceto diligenter. Pone deinde cucurbitam in capellam aptam fornaci, & arena imple, & non attingat fundum, sed intersit arena. Cucurbitæ impone alembicum vitreum, cuius rostrum desinat in stanneam vel ferream fistulam, stanno intus & foris illitam: ea fistula transeat in obliquum per vas quod habet in se aquam frigidam, ut inter distillandum egrediens cum oleo liquor refrigeretur, claude iuncturas accurate, madefacta papyro vel linteo; & suppone exceptorium. Postea accende ignem lentum, & vide ne nimium surgat & ebulliat in alembicum, quod in cucurbita continetur. Semina enim quædam (ut Anisum) propter raritatem substantiæ suæ, simulque viscosum quod habent, largiter ebulliunt; ideo non statim alembicum imponere debemus: sed
 postea

380 VALERII CORDI DE ARTIF.
postea quam bullas excitari videris, & va-
porem sursum ferri. Quod cum fiet, de-
pone alembicum, & immisso bacillo agi-
ta; ita resolvetur in vaporem prima, qua
postea mediocri igne moderari, compesci
& excitari potest. Quo facto, impone rur-
sus alembicum, & circumluta o fatis, ac
distillato sine cessatione, donec conieceris
nullum amplius intus contineri oleū;
quod visu & gustu statim percipies. nam
cum gustu distillantes guttæ non amplius
resipient iniectionis aromatis saporē, desi-
stendum est, ne aroma fundo cucurbitæ
inhereat & exuratur. Deinde segregata con-
tentum in distillata aqua oleum, optimo
quo potes artificio. Porro notandum est,
quædam ex his oleis aquæ innatare, quæ-
dam fundum petere. Innatant Piperis
nigri, & recentis Cardamomi, & Anisi:
Fundum petunt, Cinnamomi, Macis, &
Garyophyllorum, &c. ut videntur. Aqua
Cinnamomi & Anisi cum distillantur, lac-
teum habent colorem: & lacteum hoc
paulatim in oleum convertitur. Reservan-
da autem Cinnamomi est aqua, præsertim
quæ primo exierit.

Natura & vires Oleorum.

Cap. 11.

FOENICULI & Anisi olea, naturam
mira-

mirabilem habent. nam in hieme utrumque concrefcit inftar butyri, ita ut afpectu imitentur Sperma Ceti; præfertim Anifi. nam hoc æftate media concrefcit afpectu niveum: reliqua omnia liquida permanent. Reponuntur optime in loco frigido & puro, præfertim Cardamomi & Piperis. Ea enim omnium tenuiffimam fubftantiam habent, adeo ut neglecta omnino evanefcant. Vires autem habeat earum rerum, è quibus extracta funt; fed multo efficaciores: Nam efficacia quæ uni libræ ineft, in paucas drachmas cōtrahitur. Garyophylli enim unciz xvj. contrahuntur in unciam unam femis, aut duas: Cinnamonomi in drachmas duas femis, aut duas: Piperis, in drachmas duas & femis, aut tres. Mifcentur autem in confectione guttæ x, vel xv, aut xx, libræ Succari pro delicatis: fed infundendum eft ultimo cum morfellis, quos facis, vel orbiculis, optime mifcendo.

PARS TERTIA.

De Oleo Vitrioli faciendo. Cap. 1.

OLEUM Vitrioli, quod à quibusdam Oleum Vitæ appellatur, aut Melancholia artificialis, nihil aliud eft, quam

quam aluminosa qualitas, & substantia ex Vitriolo per artē extracta, modicoque Sulphuri mixta. Nam ipsam Vitriolum, è quo fit, triplici constat mixtura, videlicet multo Alumine, modica Ærugine, & paulo Sulphure. Aluminosa enim aqua in metallis per Æris venas & Marchasitā distillās, æruginosam qualitatem acquirit, & Sulphuri (quod Marchasitā inest) mixta, paulatim concrescit, aut industria ad spissitudinem coquitur: in distillando autem aluminosus & sulphureus vapor tantum ascendunt, æruginosa qualitate in fundo retortæ relicta; quo fit, ut hoc oleum Aluminis, & non Æruginis saporē habeat. Est autem duplex hoc oleum, nempe austerum & dulce. Austerum duplici constat mixtura, scilicet Alumine multo, & modico Sulphure: Dulce vero simpliciter Sulphure constat. Nihil enim aliud est, quam liquidum Sulphur ex austero oleo extractum. Quapropter gustu nequaquam Alumen, sed Sulphur æmulatur. Faciendum est autem utrumque maxima cura & diligētia; adhibitis aptis fornace, retorta, & receptaculo: siquidem aptitudo instrumentorum. ut aiunt Chymistæ, magistrum parit. Quapropter sequentes Canones diligenter observentur.

Electio

Electio Vitrioli. Cap. 11.

CUM plurimæ sint Vitrioli species, opera peritum est indicare, quanam species eius huic operi potissimum cōducatur. Et quamvis omne Vitriolum hoc oleum reddat, nullum tamen est ex omnibus præstantius cæruleo aut viridi: quoniam plurimū fugitivi Sulphuris obtinet, quo adiuuatur, ut facilius oleum ascendat. Notandum etiam, melius esse facticio nativum Vitriolum, & maxime Vngaricum: aut si huius copia non sit, Goslarisense. Eligendum præterea est quod magnis racemis constat, & maioribus cubis concretum sit. Quod autem fractum, minutū & pulverulentum est, veluti inutile non est recipiendum; quemadmodū etiam quod Solis vel aëris iniuria candorem & pulverulentam canitiem contraxit.

Cœctio Vitrioli. Cap. 111.

AT quia Vitriolum multum in se habet aquei & excrementitii humoris, qui oleum diluit, & non nisi longo tempore & magnis molestiis per distillationem ab oleo separari potest, compendiaris est inventa via, qua brevi temporis intervallo id absumi queat, ne longa mora artifici fasti-

384 VALERII CORDI DE ARTIF.
fastidium pariat. Recipe igitur prædicti
Vitrioli ℥ xij. conijce eas in ollam ma-
gnam, novam & optime crematam; ollam
imponere fornaci profundæ, supra ardentes
prunas. Cum liquefieri & bullire cœperit,
spatula agitetur, ut integrum liquefacto
miscetur, donec & ipsum liquefiat. Bul-
lire demum finito, usq; quo nullam pror-
sus bullam amplius exciter, & donec to-
tum densetur. Deinde exemptam è forna-
ce, cum Vitriolo ollam refrigerari per-
mittito, loco neque humido neque ven-
toso, sed sicco & repido. Postquam refri-
geratum fuerit, ex olla eximito; & consi-
dera an superficies eius undiq; rubescat.
nam si rubescit, bonum est signum, & fa-
cilis calcinatur, ut iam dicemus.

Calcinatio Vitrioli. Cap. 1111.

EXEMPTUM olla Vitriolum, in mi-
nutas partes confringe, & in mortario
subtilissime tere: deinde tertiã aut quar-
tam eius partem in novam ac bene co-
ctam ollam conijce, ac rursus in profun-
dam fornacem, sicut ante, dimitte, & ali-
* quamdiu urito, donec rufus fiat color.
Mox ollam ab igni depone, & move
eam, ut videas notam, an satis calcina-
tum sit Vitriolum. Nam si in olla fluctuat
argenti vivi aut liquefacti plumbi modo,
&

& exilientes bullas ei aculatur, satis ustu esse intellige: tunc effunde in magnam & recentem ollam, prius calefactam, & effluet quasi sit liquidum, aut ad modum argenti vivi. Quod autem reliquum est Vitrioli, similiter sigillatim, ut calcinetur, uras. Cum ustum fuerit, commisce rursus optime in mortario; modeste agitans, ne pulverem excites, nares & fauces offensurum. Cum hæc omnia executus fueris, Vitriolum in bilancem ponito, & animadverte pondus ipsius. Nam si vj. lib. id est, medietas superfuerit, bene omnia facta sunt. Sed hæc sufficiant.

De fornace facienda. Cap. v.

MATERIA quæ distillanda est, quomodo præparanda sit, iam indicavimus. Nunc autem dicere de fornace, res & ordo postulat. nam si hæc inepta fuerit, frustra omnia fient. Exstruenda igitur est fornax ex lateribus in planum positis, quo crassioribus parietibus ignis facilius & diutius contineatur: fiet etiam quadrata & æqualiter

R. cras-

crassa; intusque habeat propemodum duarum spithamarum latitudinem, non tamen omnino, sed dempta tertia parte spithamæ. Extruatur autem hoc modo: Prima & infima cavitas habeat altitudinem semipedis, cui per transversum imponantur ferramenta satis crassa, ut ignitis carbonibus non inflectantur: secunda cavitas, quæ est constituta supra ferream craterem [id est, *über den roß*] habeat duum pedum altitudinem, & ex anteriori parte foramen, per quod carbones iniiciantur. hoc incipiat lateris transversæ crassitudine super craterem. Per mediam deinde cavitatem, in ipso medio inspicienti fornacem, per transversum insigatur ferreus axis, quadrangularis, crassitudine pollicis, qui impositam retortam sustineat. In latere deinde sinistro fornacis, relinquatur meatus, per quem retortæ collum exeratur.

Distillatio Vitrioli. Cap. VI.

POST QUAM fornacem extruxeris, eligito retortam capacem, aptamque ante omnia, ex vitro Venetiano aut saltem Hesiaco factam, prius undique luto obductam: in eam coniecito totum Vitriolum, ita ut aliqua pars retortæ relinquatur vacua, quo facilius à Vitriolo spiritus ascendere queant. Mox transversam & ferream

tra-

trabem in fornace optime luto obducito; eique in medio superposito perlutatum testa fragmentum: super id collocabis retortam, ne à candente ferro immediate disseccetur, ita tamen, ut in medio fornacis retorta constituta sit, eiusque rostrum extrorsum modice pronum promineat, & meatus per quem collum suum è fornace exierit, diligentissime luto sarciatur atque obstruatur. Postea accipe quinq; tegulas, & fac ex iis tectam supra fornacem, sub quo lateat retorta ad eum modum quem depinxi. Tectum luto undique obducatur, quatuor pro fumo foraminibus relictis, in singulis angulis singulo, ea amplitudine, ut crassissimus pollex libere intromitti & exeri queat. Fac etiam quatuor conos ex luto, quibus foramina obstruantur: quo facto, applica retortæ orificio receptaculum grande ex vitro Venetiano aut Hesiaco. quo enim maius id ipsum fuerit, eo liberius spiritus recipiet: si vero parvum fuerit, periculum est ne spirituum copia distentum rumpatur. Infunde etiam in retortam aquæ clarissimæ unc. xvij. aqua enim cito spiritus ad se rapit, & prohibet ne confringatur receptaculum. Ita applicatum optimo luto diligentissime obstruatur, magna adhibita cura, ne quicquam in receptaculum incidat. tingitur enim inde in rufum colorè oleum. Cum

R 2

omnia

omnia hæc feceris, dimitte per integram
noctem lutum exsiccari, ac si quæ fatifcont
rima, luto illinantur. Mane deinde perlū
cidum accende ignem, ex puris & magnis
carbonibus; aperto uno superius forami
ne, per quod fumus exeat augeaturq; suc
cessive ignis usque ad vesperam, quo tem
pore aperiendum est secundum foramen:
& attende diligenter an appareant spiri
tus, qui è retorta egrediuntur, veluti si
quis candidum efflaret furnum. Nocte se
quente vigili cura cavendum ne ignis re
missior fiat, sed actior, paulatim tamen.
Ita deinde auctum ignem in vigore te
neas: Ac altera die tertium aperi foramē;
augendo sigillatim ignem, usque quo etiā
retortæ collum candescat. Sequēti secun
da nocte auge ignem; & post mediam no
ctem aperi quartum foramen. Cum ita in
summo vigore ignis fuerit constitutus, vi
debis spiritus egredi, veluti conglomeratas
nubes: qui cum cessare voluerint, aperi
omnes fornacis aditus, & sine intermis
sione carbones ingere, usque quo etiam
receptaculum excañdescat; studiosè ca
vendo ne quicquam frigidum aut humi
dum super retortam aut receptaculum in
curia aut casu decidat. Agenda hæc sunt
in loco clauso, quo neque imber, neque
ventus ingrediarur. Conservandus au
tem ignis est, donec nulli prorsus spiri

tus in Vitriolo relinquuntur: quod visum facile percipi potest. Cum autem nulli amplius egredientur, sine ut per se extinguatur ignis: ac totum opus integrum cum nocte diem quiescere ac refrigerari finito. Postea aufer cum contento humore receptaculum, & repone, donec oleum ab aqua segregabis. Tum contrafactam retortam inspicere, & vide an caput mortuum nigrum sit. hoc enim signum est perfecti operis. Est autem caput mortuum, exustum in retorta Vitriolum.

Segregatio infusa aqua.

Cap. VII.

QUONIAM in receptaculo continentur una cum Vitrioli oleo aqua, segreganda hæc est, ut Vitrioli liquor sincerus reponatur: segregatur autem per distillationem in balneo aut cinere subtili; tutius tamen in balneo; quapropter totum humorem qui est in receptaculo, in cucurbitam vitream Venerianam aut Hessiacam infunde; (superponendo Alembicum è simili vitro factum); quæ bene luto circumlinatur: sub balneo deinde accenso igne, paulatim sine aquam extillare, donec habeas unc. xvij. illas quas infudisti. Si Vitriolum non bene calcinatum fuerit, plus egredietur: quare vide ut prædictæ xvij

R 3

unciaz

390 VALERII CORDI DE ARTIF.
uncia sint bonæ mensuræ. Cum hoc feceris, refrigerari balneum finito, & aquam quæ distillavit abiicito. Quod vero in balneo cucurbitæ in fundo reliquum fuerit, purum est Vitrioli oleum: habet tamen plerumque rufum colorem; ideo secundum sequentem modum rectificandum est, ut clarum fiat.

Rectificatio olei Vitrioli. Cap. VIII.

A C C I P E retortam Venetianam, aut saltem Hessianam, antea luto optimo vestitam: in eam funde quod in cucurbita continetur oleum: retortam pone in minorem fornacem, in capellam, quæ pura & loca arena replatur. Et quemadmodû antea in balneo, ita nunc in arena distilla; paulatim ignem acuendo, ut sigillatim ex intervallo delabantur guttæ. Retortæ orificio applica receptaculum ex eodem vitro factum; ac commissuram optime luto claude, ne quicquam expiret: cum deinde rotam è retorta distillaverit, refrigerari finito; ac postea aufer, & infunde sensim in purum vitrum Venetianum, quod habeat angustum orificium; ac repone, ceu præfens in multis morbis remediû. Hoc est austerum Vitrioli oleum, cuius vires & naturam nunc indicabimus, quas excellentes & efficaces habet.

Vires

Vires eius. Cap. IX.

MERUM ac non dilutum, neque debet neque potest intra corpus sumi: nam propter nimiam acrimoniam, ignis modo interanea, & quicquid attingit, adurit: omnia nempe corrodit, præter vitrum & pingua, veluti ceram, picem, sebum; & liquidorum etiam oleorum colorem immutat; præsertim olei Macis; cui si miscetur, sanguineum reddit colorem. Si etiam in duobus vasculis contineatur quantumvis frigidum, & repente sibi ipsi miscetur, adeo incalescit sua sponte, ut manibus vix teneri queat. In terram effusum bullit, quemadmodum etiam pura melancholia: quare etiam Melancholia artificialis appellatur. Quemadmodum enim melancholia, ita etiam hoc oleum ventriculum confortat, & ad cibi appetentiam invitat ac stimulat; frigidum ventriculum calefacit, phlegma consumit; crassos & viscosos humores incidit, colicæ ac dysentericæ opitulatur, sitim ac ferorem interaneorum in febribus extinguit: singultum prohibet confestim, & nausæam ac cibi abominationem auerit. Sed temperandum est cum aliis quibusdam. Quare exemplum unum atque alterum ponemus.

R 4

Ad-

Adversus Calculum.

℞. Olei Macis
 Olei Terebinthinæ clariss. ana guttas xij.
 Aquarum Anisi
 Fœniculi ana unc. ij.
 Syr. Liquiritiæ unc. j.
 Olei Vitrioli tres aut quatuor guttas.

Misce omnia optime, & gusta: si habet acetositatem, quæ dentes non in stuporem trahat, bene est; si non est acerosa potio, instilla adhuc unam aut alteram guttam, & consule palatum, ac propina secure.

Ad Ventriculum debilem.

℞. Syr. de Mentha unc. j.
 Aquæ Cinnamomi unc. iiij.
 Olei Cinnamomi guttas ij.
 Olei Vitrioli guttas iiij.
 Da secure.

Ad calorem & sitim in febris.

℞. Syr. ex Succo aut infusione Violarum
 unc. j.
 Aquarum Cinnamomi unc. j.
 Hordei unc. iiij.
 Olei Vitrioli guttas iiij. aut iiij.

Misce,

Misce, & contrahet puniceum colorē,
& saporem vini austeri Cinnamomo aromatisati.

Ex austero quomodo dulce fiat.

Cap. x.

ANTEA dictum est, Austerum Vitrioli oleum duplici constare mixtura, videlicet multo Alumine, & pauco Sulfure. Quare cum ex austero oleo dulce extrahitur, nihil aliud fit quam quod Sulfur ab Alumine segregetur. Est itaque dulce Vitrioli oleum nihil aliud, quam oleum Sulfuris aut ipsum Sulfur in liquidam substantiam redactum. Et hoc proprie oleum dici potest. est enim pingue unctuosumque, quemadmodum ipsum Sulfur, quod in oleo, & non in aqua liquescit. Sequitur autem modus segregationis.

Modus segregationis.

Cap. xi.

RECIPE vini ardentis acerrimi & ter sublimati unc. vj. Olei Vitrioli austeri tantundē: misce in Venereo vitro, & pone in cucurbitam parvam, angusto orificio; & optime luto orificium claude: dimitte ita per integrum mensem aut duos. Deinde effunde in cucurbitā cui sit immedia-

R 5

te vi

te vi ignis agglutinatum & annexum
 alembicum, [hoc est, ein kolb mit einem an-
 geschmelzten helm,] cuius figuram subii-
 cimus: pone deinde in parvam fornacem,
 ac dimidiam partem eius cinere obue:
 postea applica recipientem, & luto iun-
 cturam claudere diligenter, & extrahe unc.
 vj. vini ardentis, quas infudisti. Ut vero
 rutilius hoc fiat, pone in balneum Mariæ;
 sic solum vinum absque oleo ascendet.
 Cum extraxeris autem per balneum infu-
 sas sex unc. vini ardentis, pone id quod
 residuum est, in fornacem, ut arena me-
 diam cucurbitæ partem attingat, ac novo
 & vacuo recipiente (eoque non magno)
 applicato, luto iuncturam diligenter clau-
 de. Accende deinde lentum ignem, & sen-
 sim extrahe omnem humiditatem quæ
 relicta est in cucurbita, donec nihil humi-
 di amplius in fundo appareat, adhibita
 semper maxima cura & diligentia, ut ignem
 ita modereris, ne ebulliat usque ad alem-
 bici canalem. Nam si hunc ebullitio atti-
 gerit, sedari non potest, nec prohiberi,
 quin in receptaculum egrediatur, ac to-
 tum oleum corrumpat. solet enim facilli-
 me ebullire. Cum autem sensim extraxeris,
 aufer statim recipientem cum suo humo-
 re: tum videbis duo contineri in eo, vi-
 delicet aqueum humorem, & oleosum, ac
 pinguem. Segregabis autem unum ab al-
 tero,

tero statim, ita ut nihil aqueū in oleo relinquantur. nam aqua illa perdit oleum. Solet autē oleum ipsum plerumque aqua

innatare : maxime si infusum prius vinum omnino per balneū extractum fuerit : sed statim poteris tactu discernere oleum ab aqua. Oleum enim pingue est, aqua minime. Segregatū oleum deinde usui refer-

va.

Ein Kolb mit einem angeschmeltzen helm. der musz man etlich auff der Glasbutten bestellen zu machen, auß zerbrochenem Venedischẽ glaz, oder auß Heftsischem glaz.

Vires eius quod segregatum est.

Cap. XII.

V I R E S habet quascumque & Sulfur: sed omnia efficacius præstat; quia propter liquiditatē facilius penetrat, & ad actiones properat; quod Sulfur non potest, quia impeditur à soliditate & spissitudine sua, quo minus penetret. Illud vero

R 6

am-

396 VAL. CORDI DE ARTIF.
amplius potest Sulfure hoc oleum, quod
valeat potenter ad omnes in corpore pu-
trefactiones, & præcipue ad pestem. Ad
educendum è pulmone in pleuritide, &
peripneumonia, & difficili tussi, pus, &
crassos viscososque humores. tuto enim
absque omni periculo intra corpus su-
mitur. Calculum neque in renibus, neque
vesica coalescere sinit: exulceratam vesic-
am sanat. Dosis eius est una aut altera
guttula, aut tres, in vino modico tempe-
rata. Miscetur etiam rotulis & morsellis
è saccharo factis. Diligenter autem reser-
vandum est. Nam modicum fit ex lib. j.
austri olei Vitrioli, & facile propter te-
nuitatem partium evanescit.

FINIS.

EPI-